

PRINCIPIILE GEOGRAFICE ALE CARTEI O.N.U.

V. SURD¹

ABSTRACT. *Geographical Principles of O.N.U. Charter.* The study of the Charter and the assessment of U.N.O actions spotlights the performing and appeal to five basic principles used in geographical research, that are: the principle of determination; the principle of spatiality; the principle of coordination; the principle of integration; the principle of generalization.

Carta Națiunilor Unite a fost semnată în San Francisco la 26 iunie 1945, la încheierea Conferinței Națiunilor Unite pentru Organizația Internațională și a intrat în vigoare la 24 octombrie 1945.

Cuprinde XIX capitole și 111 articole, la care se adaugă cele cinci capitole și 70 de articole care consfințesc Statutul Curții Internaționale de Justiție.

Studiul Cartei și inventarierea acțiunilor O.N.U. pun în evidență operarea și apelul la cinci principii de bază utilizate în cercetarea geografică și anume: *principiul cauzalității; principiul spațialității; principiul coordonării; principiul integrării; principiul generalizării.*

Principiul cauzalității derivă fără echivoc din prefață, care amintește că flagelul războiului a provocat omenirii suferințe de nespus, de două ori în cursul unei vieți de om.

Pornind de la cauză, Carta Națiunilor Unite își definește scopurile creării acestui organism internațional: *izbăvirea generațiilor viitoare de război; reafirmarea credinței în drepturile fundamentale ale omului; egalitatea în drepturi a bărbaților și a femeilor; egalitatea în drepturi a națiunilor mari și mici.*

Principiul spațialității se regăsește în mai multe articole ale Cartei. Astfel, art. 3 stipulează că "sunt membri originari ai Organizației Națiunilor Unite statele care participând la Conferința Națiunilor Unite de la San Francisco pentru Organizația Internațională sau semnând mai înainte Declarația Națiunilor Unite din 1 ianuarie 1942, semnează prezenta Cartă și o ratifică în conformitate cu articolul 110".

În continuare, în articolul 4 se arată că "pot deveni membri ai Națiunilor Unite toate celelalte state iubitoare de pace care acceptă obligațiile din prezenta Cartă care, după aprecierea Organizației sunt capabile și disponibile să le îndeplinească.

Articolul 23 vizând componența Consiliului de Securitate arată că acesta va fi alcătuit din 15 membri din care cinci sunt membri permanenți (China, Franța, Rusia, Regatul Unit, SUA), iar restul de zece membri (nepermanenți) ce vor fi aleși de Adunarea Generală "ținând în special seama, în primul rând de contribuția membrilor

¹ Universitatea "Babeș-Bolyai", Geografie, 3400 Cluj-Napoca, România.

Națiunilor Unite la menținerea păcii și securității internaționale și la îndeplinirea celorlalte scopuri ale Organizației și de asemenea de o repartizare geografică echilibrată". Tot din principiul spațialității derivă cel al distribuției selective a centralității. Din considerente de "optimizare spațială" sediul O.N.U. a fost transferat de la San Francisco la New York. Ulterior s-au stabilit cele trei centre în regiunea vestică a Europei: cel de la Geneva, cel de la Viena, precum și sediul F.A.O. de la Roma.

Principiul coordonării derivă din structura organizatorică a O.N.U., precum și din atribuțiile pe care le au organismele specializate. Astfel, întreaga activitate și acțiunile votate în Adunarea Generală primesc girul executiv doar dacă întrunesc consensul celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate. Oricare dintre cei cinci membri pot dispune de dreptul de veto. Consensul majorității poate fi anulat de voința unuia dintre cei cinci membri ai Consiliului de Securitate. Deci, egalitate, dar nu ... pentru cei mici și slabi. "Coordonează" doar cei mari și puternici.

Prin poziția lor geografică centrele majore de comandă și decizie ale O.N.U. se află în emisfera nordică, fiind plasate în țări dezvoltate economic.

Principiul integrării se regăsește în conținutul Cartei în mai multe locuri și conform acestuia statele membre ale O.N.U. se aliniază unor exigențe expres formulate (exemplu: de a încuraja respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie, de a asigura egalitatea de tratament în domeniul social, economic și comercial tuturor membrilor Națiunilor Unite și cetățenilor lor, ș.a.). Același principiu se aplică în contextul adoptării Sistemului Internațional de Tutelă.

Articolul 77 prevede că "sistemul de tutelă se va aplica teritoriilor din categoriile enumerate mai jos și care vor fi supuse acestui sistem prin acorduri de tutelă": a) teritorii în prezent sub mandat; b) teritorii care pot fi desprinse din statele inamice ca urmare a celui de al II-lea război mondial; c) teritorii supuse în mod voluntar acestui sistem de către statele care răspund de administrarea lor.

Principiul selectivității se deduce din conținutul articolului 78 care stipulează că "sistemul de tutelă nu se va aplica țărilor care au devenit membre ale Națiunilor Unite, relațiile dintre ele trebuind să se întemeieze pe respectarea principiului egalității suverane", iar articolul 82 menționează că, în orice acord de tutelă pot fi stabilite una sau mai multe zone strategice, care pot cuprinde o parte din întreg teritoriul sub tutela căruia i se aplică acordul".

Principiul generalizării se regăsește în două ipostaze aparent diferite: prima ar fi aceea că astăzi, O.N.U. cuprinde în structurile sale întreg spațiul planetar, iar a doua că hotărârile luate au aplicabilitate pentru toți membrii organizației mondiale.

Cu toată structura sa aparent democratică, organizația stipulează din start principiul inegalității accederii la puterea de decizie. De aici derivă un alt principiu - acela al eficienței minime. Ca urmare a acestei stări de fapt acționează alt principiu, care din păcate marchează prea frecvent lumea contemporană, și anume - principiul forței. O.N.U. se confundă în ultima vreme din ce în ce mai expresiv cu voința unui singur stat derivând de aici tendințe de hegemonism cu reflexii percepute diferențiat la scară planetară.